

PAPER DETAILS

TITLE: Üniversite Öğrencilerinin Devamsızlık Eğilimlerinin Belirlenmesi: Ölçek Gelistirme Çalışması

AUTHORS: Salih SIMSEK,Teyyar UGURLU,Gonca USTA

PAGES: 297-311

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1489167>

Üniversite Öğrencilerinin Devamsızlık Eğilimlerinin Belirlenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması *

A. Salih ŞİMŞEK¹, C. Teyyar UĞURLU², H. Gonca USTA³

Geliş Tarihi: 26.08.2015

Kabul Ediliş Tarihi: 21.03.2016

ÖZ

Bu çalışmanın genel amacı üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerini belirlemek için geçerliği ve güvenirliği yüksek bir ölçme aracının geliştirilmesidir. Araştırma kapsamında geliştirilen DEÖ (Devamsızlık Eğilimi Ölçeği)'nin geçerlik ve güvenirlik düzeyinin incelenmesi için deneme uygulamasında 239, açımlayıcı faktör analizi için 663 ve doğrulayıcı faktör analizi için 639 olmak üzere toplam 1542 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Araştırma grubundaki öğrencilerin seçilmesinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda geliştirilen 28 maddelik yedi bileşenli tek boyutlu DEÖ'nin yapı geçerliğinin incelenmesi için yapılan AFA sonucunda açıklandığı varyans oranı %65,48, yapılan 2.düzye DFA sonuçlarına göre ise modelin uyum iyiliği değerlerinin yüksek olduğu görülmüştür. DEÖ'nin güvenirliği için Cronbach Alfa değeri .94 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar kelimeler: Devamsızlık, Ölçek Geliştirme, Eğitim Psikolojisi, Doğrulayıcı Faktör Analizi

Determination of Absenteeism Tendency of University Students: Scale Development Study

ABSTRACT

The main purpose of this study, to determine the tendency of absenteeism among university students is to develop a measurement tool with high degree of validity and reliability. Data were collected from 1,542 students (239 for pre-application, 663 for EFA, 639 for CFA) for psychometric properties of ATS (Absenteeism Tendency Scale) which developed at scope of research. For selection of students in the research group, maximum diversity sampling method was used. As a result of the analysis, ATS (28-item) was found to have one-dimensional structure with seven components. According to the results of EFA, explained variance of ATS is 68,45%. On the other hand according to the results of second-order CFA, goodness of fit index of model was found to be high (RMSEA: 0,057 SRMR: 0,056, GFI:0,89, NFI: 0,97, CFI: 0,98). Cronbach Alpha value for the reliability of the ATS was found .94.

Keywords: Absenteeism, Scale Development, Educational Psychology, Confirmatory Factor Analysis

* Bu araştırma EGT026 nolu CÜBAP projesi tarafından desteklenmiştir.

¹ Arş.Gör., Cumhuriyet Üniversitesi, asalihsimsek@gmail.com

² Doç.Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, celalteyyar@yahoo.com

³ Yrd.Doç.Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, goncausta@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim bireyin davranış değişikliği üzerine odaklanır. Eğitim ortamlarında birey davranışlarının değişimini etkileyen birçok unsur vardır. Bireyin yaşantıları sonucunda davranışların bir durumdan başka bir duruma değişimini eğitim uygulamaları ile mümkündür. Ancak eğitim ortamlarının öğrenciler için arzu edilir olması, öğrencilerin eğitim ortamlarında bulunma isteklikleri bu değişimler için önemli bir etkidir. Öğrenciler devam edemedikleri ya da devam etmek istemedikleri ortamlarda değişimi de gerektiği gibi yaşayamazlar. Amaç öğrencilerin daha çok okula, derslerine devam eden öğrenciler olmalarını sağlamaktır. Öğrenme ve öğretme etkileşimsel ortamlarda daha kalıcı ve sürekli olabilmektedir. Özbesler ve Duyan (2009)'a göre okullar, bireyin toplumsallaşması sürecinde önemli bir rol oynamaktadırlar.

Devamsızlık nedir? sorusunu Kearney ve Silverman (1990) “okulu asma, düzenli olarak dersleri takip etmeme” (Akt. Arıkan, 2011), Reid (1999) herhangi bir nedene bağlı olarak okuldan uzaklaşma, okuldan kaçma ya da dersi asma (Akt. Gömleksiz ve Özdaş, 2013) olarak tanımlamaktadırlar. Bir başka tanıma göre ise “devamsızlık, herhangi bir okula kayıtlı olmak suretiyle “öğrenci” sıfatını kazanmış bireyin, okul ve ders faaliyetlerine aralıklı ve sürekli olarak katılmaması” olarak tanımlanmaktadır. Okula devamsızlık, fiziksel, psikolojik ve toplumsal birçok etmenden kaynaklanabilen ve öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen istenmeyen bir öğrenci davranışdır (Milli Eğitim Müdürlüğü [MEM], 2013).

Devamsızlık genel olarak mevcut duruma duyulan bir hoşnutsuzluktan doğabilir ve verimliliği etkileyen önemli bir unsur olarak kabul edilir (Örücü ve Kaplan, 2001). Çalışma yaşam kalitesi işe devam arasındaki ilişkinin pozitif olması (Demir, 2011) bulunulan ortamın niteliği, ortama ve ortamdaki ilişkilerin niteliğine olan olumlu algı devam davranışlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Devam ve devamsızlık istenilen ya da istenilmeyen bir duruma ilişkin bir eğilim, karar, tepki olarak ortaya çıkabilir. Ancak devamsızlık davranışı istenilmeyen bir durumdur.

Devamsızlığa ilişkin nedenler mevcut duruma ilişkin hoşnutluğun ya da hoşnutsuzluğun göstergesi olarak kabul edilebilir. Okullarda öğrenci devamsızlıkları, öğrencilerin okullarına ilişkin algıları ile ilişkidir. Öğrencilerin okula olan ilgileri ya da ilgisizlikleri farklı nedenlere bağlı olarak değişebilmektedir. Çalık (2008)'a göre okula ilişkin olumlu tepkiler okula devam istekliliğini artıran bir unsurdur. Yıldırım ve Dönmez (2008) öğrencilerin derslere devamını sağlamak için sınıf içinde çeşitli etkinliklere yer verilmesi, öğrencinin zamanının çoğunu sınıfta geçirmesinin sağlanması, derslerin etkinliklerle zenginleştirilmesi gibi önlemlerin öğrenci devamını artıracığını ifade etmektedirler. Adıgüzel ve Karadaş (2013) “devamsızlığı az olan öğrencilerin okula ilişkin tutumlarının devamsızlığı fazla olanlara göre daha olumlu olduğunu belirlemişlerdir.” Okula ilişkin tutumlar devamsızlığı artıran ya

da azaltan bir neden olarak görülebilmektedir. Yaşar ve Balkıs (2004)'a göre “öğrencilerin okula devamsızlıkları öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.” Ders ve öğretimin niteliği devamsızlığı etkileyen unsurlardır. Ancak öğrencilerin derslere devama zorlanması ne derece etkilidir? Bu sorunun da düşülmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrencilerin devamsızlık nedenlerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte birçok çalışmada devamın akademik başarıyı artırdığına ilişkin araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır (Stanca, 2004; Romer, 1993).

Yapılan farklı araştırmalarda devamsızlık nedenleri irdelenmiştir. Devamsızlık ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda (Kadı, 2000; Pehlivan, 2006; Altınkurt, 2008; Sarı ve Cenkseven, 2008; Özbaş, 2010; Yıldız ve Şanlı Kula, 2011; Yıldız ve Şanlı Kula, 2012) devamsızlığın nedenlerinin aile, çevre, öğretmen, akademik, öğrencinin kendisi gibi neden başlıkları altında toplandığı görülmüştür. Bu çalışmalar daha çok ilk, orta ve lise düzeyinde yapıldığı görülmüştür. Öğrenciler devamsızlık yaparlar mı? Öğrenciler niçin devamsızlık yaparlar? Devamsızlık nasıl yapılmaktadır? gibi sorular aslında her eğitim kademesinde eğitim sistemi içerisinde bulunan paydaşları ilgilendiren ortak sorulardır. Üniversite düzeyinde de aynı sorular eğitim ve öğretimin niteliği açısından irdelenmesi gerekmektedir. Bu konuda üniversite öğrencileri düzeyinde yapılmış çalışmaların yeterli olmaması ile birlikte üniversite öğrencilerinin devamsızlık nedenlerini ortaya koyan ölçek çalışmasına rastlanmamıştır. Bu çalışmanın genel amacı üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerini belirlemek için geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir ölçek aracının geliştirilmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışması olmasından dolayı uygulamalı bir araştırmadır.

Araştırma Grubu

DEÖ (Devamsızlık Eğilimi Ölçeği)'nin geliştirilmesi için üç farklı araştırma grubundan veriler toplanmıştır. Araştırma grubunun seçilmesinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri arasından seçilen üniversite öğrencilerinin araştırma gruplarına göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırma Grubunun Dağılımı*

Değişken	Kategori	Deneme Uygulaması		Uygulama-1		Uygulama-2	
		f	%	f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek	74	31,0	196	29,6	314	49,1
	Kız	165	69,0	467	70,4	323	50,5
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	41	17,2	82	12,4	117	18,3
	2.Sınıf	53	22,2	132	19,9	160	25,0
	3.Sınıf	144	60,3	196	29,6	159	24,9
	4.Sınıf	-	-	253	38,2	201	31,5
Öğretim Zamanı	I.Öğretim	177	74,1	428	64,6	368	57,6
	II.Öğretim	60	25,1	231	34,8	263	41,2
Toplam		N=239		N=663		N=639	

Tablo 1 incelendiğinde ön uygulamada 239 öğrenci, AFA için 663 öğrenci ve ikinci düzey DFA için 639 öğrenci olmak üzere toplam 1542 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin belirlenmesi için kullanılacak olan ölçeğin geliştirilmesi için ölçek geliştirme adımları izlenmiştir. Ölçeğin amacı ve kapsamı doğrultusunda 5'li likert tipindeki maddelerin yazılmasında üniversite öğrencilerine devamsızlık yapma nedenleri ve hangi durumlarda devamsızlık yaptıkları konusunda açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Bu amaçla yaklaşık 180 öğrenciden toplanan nitel veriler ile birlikte araştırmacıların hazırladıkları 48 maddelik madde havuzu hazırlanmıştır. Hazırlanan maddeler ölçeğe değerlendirme ve alan uzmanlarının görüşleri alınarak 39 maddeye indirilmiştir. Madde yazım aşamasından sonra 39 maddeden oluşan deneme formu deneme uygulamasından elde edilen veriler ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin yedi temel bileşene sahip olduğu görülmüş ve ortak varyansı .30'un altında olan iki madde ölçekten çıkarılmıştır. Deneme uygulaması verilerinin analizinden sonra 37 maddeden oluşan ölçek formu ile asıl uygulamalara gidilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada DEÖ'nin geçerliğinin incelenmesi amacıyla yapı geçerliği ve ölçüt dayanaklı geçerlikleri belirlenmiştir. Yapı geçerliği için AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi – Temel Bileşenler Analizi) ve DFA (2. Düzey Doğrulamalı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Madde-Ölçek, Madde-Bileşen ve Bileşen-Ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesinde ve Ölçüt-Dayanaklı geçerliğin belirlenmesinde ise korelasyon katsayısı (Pearson r) hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğinin incelenmesinde ise iç tutarlılık katsayıları (Crobach Alpha,) hesaplanmıştır. Analizler için gerekli varsayımların test edilmesinde ve analizlerin yapılmasında SPSS ve Lisrel programları kullanılmıştır. Araştırmada yapılan hipotez testleri için .05 manidarlık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR

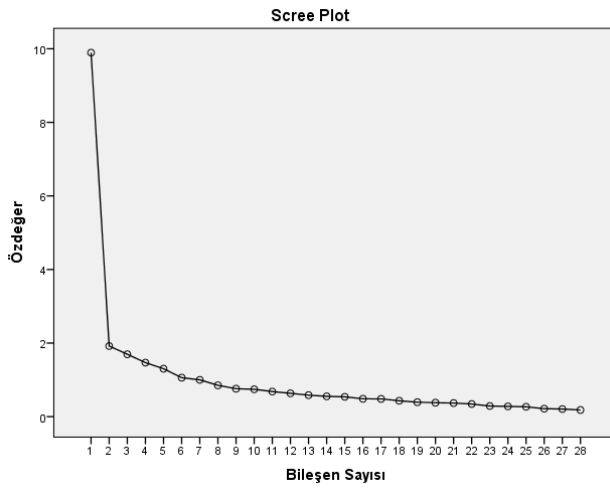
DEÖ'nin geçerlik ve güvenirliğine ilişkin olarak toplanan kanıtlar ölçme aracının geçerliği ve güvenirliği şeklinde iki temel başlık altında sunulmuştur.

Geçerlik

DEÖ'nin geçerliğinin incelenmesinde yapı geçerliğinin belirlenmesi için AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi) ve DFA (Doğrulamalı Faktör Analizi) yapılmıştır. Ayrıca ölçeğin ölçüt-dayanaklı geçerliği incelenmiştir.

Yapı Geçerliği: Açımlayıcı Faktör Analizi

DEÖ'nin AFA sonuçlarının elde edilmesi için öncelikle veri setindeki uç değerler temizlenmiştir. Verilerin hazırlanmasından sonra 663 kişilik veri seti üzerinden yapılan AFA Temel Bileşenler Analizi sonucunda KMO değeri 0,92 ve Bartlett testi sonuçları ise manidar bulunmuştur ($\chi^2 = 9115,470$ $p = .000$). Bu bulgular veri setinin AFA için uygun olduğunu göstermektedir. Analiz sonucunda elde edilen Scree Plot grafiği Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. AFA ScreePlot Grafiği

Şekil 1'deki grafik ve bileşenlerin açıkladığı varyans oranları incelendiğinde ölçeğin yedi temel bileşeninin olduğu görülmüştür. Analiz sonucunda elde edilen maddelerin ortak varyansları ve faktör yükleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda tüm maddelerin ortak varyansları .40'ın üzerinde bulunmuştur ancak binişiklik gösteren maddelerin olduğu görülmüştür. Yapılan incelemeler ve tekrarlı uygulamalar sonucunda sekiz madde ölçekten çıkarılmıştır. Analiz sonucunda Varimax dik döndürme yöntemi ile elde edilen döndürülmüş faktör yapısı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. DEÖ Faktör Yapısı

Madde	Ortak Varyans	Bileşen-1 Faktör Yüğü	Bileşenler							Madde-Toplam Korelasyonu
			B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	
M1	,806	,645	,843							,635**
M2	,793	,691	,802							,682**
M3	,761	,681	,783							,671**
M4	,614	,692	,606							,684**
M5	,566	,474		,700						,478**
M6	,538	,425		,694						,435**
M7	,571	,596		,623						,597**
M8	,557	,590		,550						,584**
M9	,521	,579		,518						,583**
M10	,435	,577		,489						,571**
M11	,714	,570			,774					,568**
M12	,720	,636			,752					,630**
M13	,597	,604			,625					,600**
M14	,618	,639			,622					,632**
M15	,756	,655				,774				,655**
M16	,559	,507				,687				,506**
M17	,585	,506				,647				,513**
M18	,584	,634				,615				,635**
M19	,831	,547					,865			,545**
M20	,821	,558					,850			,553**
M21	,713	,600					,707			,599**
M22	,871	,581						,874		,573**
M23	,761	,601						,776		,603**
M24	,736	,605						,768		,602**
M25	,675	,608							,716	,614**
M26	,689	,593							,709	,596**
M27	,421	,475							,533	,486**
M28	,526	,670							,451	,667**
Varyans Kaynağı			B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	Toplam
Açıklanan Varyans			%11,37	%10,00	%9,42	%9,21	%8,78	%8,49	%8,21	%65,48

Tablo 2 incelendiğinde DEÖ'nin üniversite öğrencilerinin devamsızlık yapma eğilimlerini yedi bileşenin oluşturduğu tek boyutlu bir yapı ile devamsızlık eğilimindeki toplam varyansın %65,5'ini açıkladığı görülmektedir. DEÖ'nin faktör yapısı incelendiğinde madde ortak varyanslarının 0,42-0,87 arasında değiştiği ve hiçbir maddenin binişiklik göstermediği görülmektedir. Yedi bileşen altında toplanan maddelerin faktör yük değerleri ise 0,45-0,87 arasında değişmektedir. DEÖ'nin döndürme öncesinde başat boyutu olan Bileşen-1 faktör yükü değerlerinin 0,42-0,69 olması tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu

desteklemektedir. Nitekim maddelerin ölçek toplam puanı ile olan korelasyon değerlerinin 0,44-0,68 olması bu sonucu destekler niteliktedir. Tüm bu bulgular DEÖ'nin temiz ve iyi bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermekte ve yapı geçerliğinin yüksek olduğu sonucunu desteklemektedir.

DEÖ'nin temel yedi bileşeni içeriğindeki maddeler de dikkate alınarak isimlendirilmiştir. Devamsızlık eğiliminde açıkladığı varyans değerleri açısından büyükten küçüğe doğru sıralandığında en önemli bileşen dört madde ile varyansın %11,4'ünü açıklayan "Ders Sorumlusu" bileşeni olmuştur. DEÖ'nin bileşenlerinin birbirileri ve ölçek toplam puanı ile arasındaki korelasyon değerlerinin yer aldığı korelasyon matrisi Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. DEÖ Bileşenleri Korelasyon Matrisi

	DEÖ	B1	B2	B3	B4	B5	B6
Ders Sorumlusu (B1)	,778**						
Ders İçeriği (B2)	,785**	,571**					
Sosyal Faaliyetler (B3)	,759**	,471**	,526**				
Beklenmedik Durumlar (B4)	,746**	,474**	,430**	,549**			
Devamsızlığın Önemsizmemesi (B5)	,644**	,388**	,449**	,430**	,397**		
Ulaşım Problemleri (B6)	,674**	,428**	,432**	,467**	,535**	,316**	
Ders Başarısı (B7)	,791**	,601**	,532**	,519**	,524**	,500**	,418**

** : p<.01

Tablo 3 incelendiğinde DEÖ'nin tüm bileşenleri ölçek toplam puanı ile pozitif yönde yüksek düzeyde (B5 ve B6 orta düzeyde) manidar ilişkiye sahiptir. İlişki düzeyi açısından incelendiğinde DEÖ ölçek puanı ile en yüksek ilişkiye sahip değişken ,79 ile "Ders Başarısı" bileşenidir. DEÖ ile ilişkisi en düşük olan bileşen ise "Devamsızlığının Önemsizmemesi" bileşenidir. Tüm bileşenlerin pozitif yönlü yüksek düzeyde ilişkiye sahip olması DEÖ'nin yapı geçerliğini desteklemektedir.

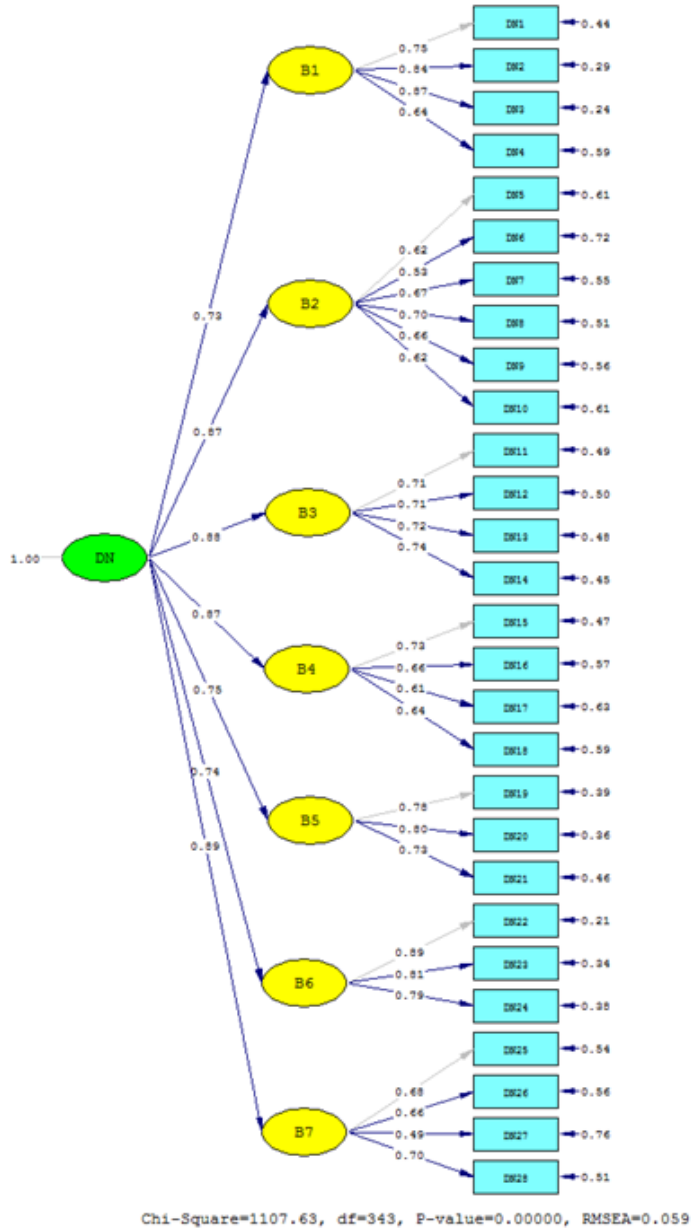
Yapı Geçerliği: Doğrulayıcı Faktör Analizi

DEÖ'nin yapı geçerliğinin incelenmesinde Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 639 öğrenciden oluşan bir araştırma grubu kullanılarak ikinci düzey DFA yapılmıştır. DEÖ için hesaplanan $\chi^2=1107,63$, $sd=343$, p değeri ise manidar bulunmuştur ($p=.000$). Ki-kare değerinin örneklem büyüklüğünden etkilenen bir değer olmasından dolayı model uyum iyiliğinin değerlendirilmesi için χ^2/sd hesaplanmıştır. Hesaplanan $\chi^2/sd=3,23$ 'dir. Bu değer DEÖ'nin genel olarak iyi uyum gösterdiğinin bir göstergesidir (Şimşek, 2007; Kline, 2011). Bununla birlikte model uyum iyiliğini göstermesi için seçilen mutlak ve bağıl uyum indeksleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. *DEÖ 2. Düzey DFA Modeli Uyum İyiliği İstatistikleri*

Uyum İndeksi	Hesaplanan Değer	Kritik Değer	Uyum	Kaynak
RMSEA	0,057	0,08	Kabul Edilebilir	Jöroskog ve Sörbom, 1993
SRMR	0,056	0,08	Kabul Edilebilir	Kline, 2011
GFI	0,89	0,90	İyi Uyum	Kline, 2011
NFI	0,97	0,95	Mükemmel Uyum	Hu ve Bentler, 1999
CFI	0,98	0,95	Mükemmel Uyum	Hu ve Bentler, 1999

Tablo 4 incelendiğinde DEÖ için kurulan 2.Düzey DFA modelinin genel olarak iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Bu durum ölçeğin yapı geçerliğini desteklemektedir. DEÖ için kurulan ikinci düzey DFA modeli Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. DEÖ 2. Düzey DFA Modeli (Standart Çözümleme Değerleri)

Şekil 2’de standart çözümleme değerleri bulunan 2. Düzey DFA modeli için tüm bağlantılar için hesaplanan t değerleri manidar bulunmuştur. Analiz sonucunda hesaplanan hata varyansları incelendiğinde hata varyanslarının .21 ile .76

arasında değiştiği görülmektedir. Bununla birlikte faktör yükleri ise .49 ile .89 arasında değişmektedir. Hata varyansları istisna birkaç madde dışında genel olarak orta düzeyde olmakla birlikte faktör yükleri genel olarak yüksek değerlere sahiptir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Birinci düzey gizil değişkenleri oluşturan bileşenlerin ikinci düzey gizil değişken olan devamsızlık eğilimine ilişkin regresyon katsayıları incelendiğinde tüm regresyon katsayıları yüksek ve manidar bulunmakla birlikte en düşük regresyon katsayısına (.74) sahip bileşen B1 (Ders Sorumlusu) bileşeni, en yüksek regresyon katsayısına (.89) sahip bileşen ise B7 (Ders Başarısı) bileşenidir. Analiz sonucunda elde edilen tüm bu bulgular kurulan modelin yapı geçerliğinin yüksek olduğunu desteklemekte ve ölçekten elde edilen puanların devamsızlık eğilimini ölçtüğünü göstermektedir.

Ölçüt-Dayanaklı Geçerlik

DEÖ'nin geçerliğinin incelenmesi kapsamında ölçüt-dayanaklı geçerliğinin belirlenmesi için DEÖ puanları ile öğrencilerin haftalık ortalama devamsızlık saati arasındaki korelasyon incelenmiştir. Her iki değişkenin normal dağılımdan farklı bir dağılım göstermediğinden dolayı ilişki düzeyinin belirlenmesi için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen korelasyonlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. *Devamsızlık Eğilimi Ölçeği ve Bileşenleri ile Devamsızlık Süresi Korelasyon Matrisi*

	DEÖ	Bileşenler						
		B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7
Haftalık Devamsızlık Saati	,322 **	,190 **	,272 **	,176 **	,336 **	,303 **	,204 **	,190 **

Tablo 5 incelendiğinde devamsızlık eğilimi ve bileşenleri ile devamsızlık süresi arasındaki tüm ilişkiler manidar bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimleri ile devamsızlık süresi arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki öğrencinin devamsızlık eğiliminin artması ile devamsızlık süresinin de birlikte artmasını göstermesi bakımından ölçeğin ölçüt-dayanaklı geçerliğini olumlu yönde desteklemektedir. Devamsızlık eğiliminin bileşenleri için hesaplanan tüm korelasyon değerleri de pozitif yönlü ve düşük düzeydedir. Devamsızlık süresi ile gösterdiği ilişkinin gücüne göre küçükten büyüğe doğru sıralandığında en düşük ilişkiye sahip bileşen B3 (Sosyal Faaliyetler), en yüksek ilişkiye sahip bileşen B4 (Beklenmedik Durumlar) bileşenidir. Buna göre öğrencilerin devamsızlık sürelerindeki değişkenlik en çok beklenmedik durumlar ile açıklanabilir. Elde edilen bu bulgular ölçeğin geçerliğini olumlu yönde desteklemektedir.

Güvenirlilik

DEÖ'nin güvenirliğinin incelenmesinde iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayılarının hesaplanmasında hem AFA analizi için toplanan veriler (N=663) hem de DFA analizi için toplanan veriler (N=639)

kullanılmıştır. Analiz sonucunda DEÖ ve bileşenlerine ilişkin iç tutarlılık katsayıları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. DEÖ Güvenirlilik Katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık	
	Uygulama-1	Uygulama-2
DEÖ	,93	,94
B1	,88	,85
B2	,78	,80
B3	,81	,81
B4	,78	,75
B5	,85	,80
B6	,86	,86
B7	,74	,72

Tablo 6’da verilen DEÖ için hesaplanan güvenirlilik katsayıları incelendiğinde iç tutarlılık katsayısının her iki uygulamada da çok yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. DEÖ’nin bileşenleri için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları da her iki uygulama için yüksektir. Bu bulgular DEÖ’nin güvenirliliği yüksek ölçmeler yapabildiğini göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin belirlenmesi için geliştirilen DEÖ’nün geçerlik ve güvenirliliği yüksek ölçmeler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin yedi temel bileşenden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. DEÖ’nün bileşenleri açıkladığı varyans dikkate alınarak önem sırasına göre Ders Sorumlusu, Ders İçeriği, Sosyal Faaliyetler, Beklenmedik Durumlar, Devamsızlığın Önemszenmemesi, Ulaşım Problemleri ve Ders Başarısı olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin devamsızlık eğiliminde açıkladığı toplam varyans ise %65,48 olarak hesaplanmıştır. DEÖ için yapılan ikinci düzey DFA sonuçları ölçek toplam puanının hesaplanmasının anlamlı olduğunu göstermiştir. DEÖ’nün ölçüt-dayalı geçerliğinin belirlenmesi için devamsızlık süresi ile ölçek toplam puanı arasındaki korelasyon incelenmiştir. İnceleme sonucunda ölçek toplam puanı ve bileşenleri için pozitif yönlü düşük düzeyde manidar korelasyonlar elde edilmiştir. Bu durum DEÖ’nün öğrencilerin devamsızlık eğilimlerini göstermede kullanılmasının anlamlı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenirliliği incelendiğinde ise ölçeğin güvenirliliği yüksek ölçmeler yapabildiğini göstermiştir. Bu sonuçlar ışığında ölçeğin üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin ölçülmesinde kullanılabilecek geçerli-güvenilir ölçmeler yapabilen bir ölçeğe aracı olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda sonraki çalışmalara yönelik olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

- Üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin fakülte, sınıf düzeyi, öğretim zamanı v.b. okul özellikleri ile ilişkinin incelenmesi
- Üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimlerinin cinsiyet, başarı düzeyi, ikamet edilen yer v.b. öğrenci özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi
- Eğitim programları ile ilgili olarak öğrencilerin devamsızlık eğilimlerinin dersin içeriği, derste kullanılan öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme yaklaşımları v.b. durumlar ile öğrencilerin devamsızlık eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi
- DEÖ kullanılarak öğrencilerin derse devamlarının artırılması için geliştirilen uygulamalarının etkililiğinin değerlendirilmesi
- Yapısal eşitlik, hiyerarşik lineer modelleme ve ileri analiz teknikleri kullanılarak üniversite öğrencilerinin devamsızlık eğilimleri ile ilişkili olarak geliştirilen teorik modellerin geliştirilmesi ve bu modellerin sınanması

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. ve Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, 10 (1), 49-66 <http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Altinkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 129-142.
- Çalık, E. (2008). *İlköğretim öğrencilerinin iyimserlik düzeylerinin ve okula ilişkin algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, M. (2011). İşgörenlerin çalışma yaşamı kalitesi algılamalarının işte kalma niyeti ve işe devamsızlık ile ilişkisi. *Ege Akademik Bakış*, 11 (3) 453-464.
- Gömleksiz, M.N. ve Özdaş, F. (2013). Öğrenci devamsızlıklarının eğitim denetmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (47), 106-124.
- Hu, L., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <http://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Özbesler, C. ve Duyan, V. (2009). Okul ortamlarında sosyal hizmet. *Eğitim ve Bilim*, 34, (154), 17-25.
- Özkanal, Ü. ve Arıkan, N. (2011) The Relation between success and absenteeism at Esogu English Preparatory School, *Journal of Language Teaching and Research*, 2 (1), 68-72.
- Jöreskog, K. G., ve Sörbom, D. (1993). LISREL 8: Structural equation modeling with the simplis command language. Lincolnwood: Scientific Software International, Inc.
- Kadı, Z. (2000). Adana ili merkezindeki ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlık nedenleri. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modelling. New York: Guilford Publications, Inc

- Pehlivan, Z. (2006). Resmi genel liselerde öğrenci devamsızlığı ve buna dönük okul Yönetimi politikaları, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Romer, D. (1993). Do students go to class? Should they? *Journal of Economic Perspectives*, 7 (3), 167-74.
- MEM, (2013). Ortaöğretim kurumları öğrenci devam oranlarının artırılması eylem planı. Giresun Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü Eylem Planı. http://trg.docdat.com/tw_files2/urls_65/6/d-5631/7z-docs/1.pdf erişim: 18/12/2013.
- Örücü, E. ve Kaplan, E. (2001). Kamu ve özel sektör çalışanlarında devamsızlık sorunu. *Yönetim ve Ekonomi*, 7 (1) 93-111.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi*, Erzincan, 35(156), 32-44.
- Sarı, M. ve Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 87-98.
- Stanca, L. (2004). The effects of attendance on academic performance: panel data evidence for Introductory Microeconomics. Working Paper Series, <http://dipeco.economia.unimib.it/erişim: 19/12/2013>
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2007). Using multivariate statistics (5th ed.). Boston: Pearson Education Inc
- Yaşar, M. ve Balkıs, M. (2004). Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesinde yaz okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 130-165.
- Yıldırım, M.C ve Dönmez, B (2008). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı uygulamalarının sınıf yönetimine etkileri üzerine bir çalışma. *İlköğretimOnline*, 7 (3), 664-679.
- Yıldız, M ve Şanlı Kula, K. (2011). Elazığ ilindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 23 (2), 133-140.
- Yıldız, M ve Şanlı Kula, K. (2012). Öğretmenlerin öğrenci devamsızlıkları hakkındaki görüşleri. *DPUIJSS*, 32 (4) 19-28.

SUMMARY

School absenteeism is an student behavior that could affect from many factors such as physical, psychological, social and negatively and could negatively affect to student achievement (MEM, 2013). The causes of absenteeism were discussed at many researches. In research, it was observed that students don't attend school for factor such as environmental, teacher, family, academic and special cases (Kadı, 2000; Pehlivan, 2006; Altinkurt, 2008; Sarı ve Cenkseven, 2008; Özbaş, 2010; Yıldız ve Şanlı Kula, 2011; Yıldız ve Şanlı Kula, 2012). As in all educational levels, also in higher education it is very important to determination that students tended to absenteeism in which situations. However, when literature is examined, any measurement tool has been not found to determination to causes of absenteeism for university students. The main purpose of this study, to determine the tendency of absenteeism among university students is to develop a measurement tool with high degree of validity and reliability.

This study is an applied research because of a scale development work. Data were collected from 1,542 students (239 for pre-application, 663 for EFA, 639 for CFA) for psychometric properties of ATS (Absenteeism Tendency Scale) which developed at scope of research. For selection of students in the research group, maximum diversity sampling method was used.

The development of the scale to be used for determining the student absenteeism trends were followed scale development steps. Primarily open-ended questions were asked about the absences caused by students for the preparation of Likert scale items. It examined the qualitative data collected from approximately 180 students and is prepared item pool consists of 48 items. The prepared items has been reduced to 39 items on the opinions of experts in the field of measurement and evaluation. When examining data obtained from the trial application, common variance less than .30 two items has been removed from scale. The collection of data used in final form of the scale consisting of 37 items.

As a result of the analysis, ATS (28-item) was found to have one-dimensional structure with seven components. According to the results of EFA, explained variance of ATS is 68,45%. When examining correlations between ATS and components, it has been seen that respectively Achievement (.79), Course Content (.78), Instructors (.78), Social Activities (.76), Unexpected Situations (.75), Transportation Problems (.67), and Ignoring Absenteeism (.64). On the other hand according to the results of second-order CFA, goodness of fit index of model was found to be high (RMSEA: 0,057 SRMR: 0,056, GFI:0,89, NFI: 0,97, CFI: 0,98). When the error variance of second-order CFA is examined, it is observed that the error variance ranged from .21 to .76. However, the factor loadings ranged from .49 to .89. Although error variance in general except for exception some items with factor loadings mid-level has high value in general (Tabachnich and Fidelle, 2007). Cronbach Alpha value for the reliability of the

ATS was found .94 . Additionally ATS's criterion referenced validity were examined. For this purpose, the average duration (hours) of student absenteeism correlations between ATS components are calculated. The correlation between duration of absenteeism and scale total score of 0.32 was found. The correlation between duration of absenteeism and ATS's components are as follows: Instructor (.19), Course Content (.27), Social Activities (.18), Unexpected Situations (.34), Absenteeism Ignoring (.30), Transportation Problems (.20) and Achievement (.19). Obtained all the relationships were significant at .05 level.

It was concluded that ATS developed for the determination of absenteeism tendency of university students is capable of measuring high reliability and validity. Components of ATS ranked by considering the explained variance value has been named as Instructor (%11,37), Course Content (%10.00), Social Activities (%9,42), Unexpected Situations (%9.21), Absenteeism Ignoring (%8,78), Transportation Problems (%8,49) and Achievement (8,21).

The following suggestions have been developed for research results in subsequent studies.

- faculty of University students tend to absenteeism, grade level, teaching time, etc. Examining the relationship with school characteristics
- Absence of University students tend to gender, achievement level, place of residence, etc. Examining the relationship between student characteristics
- course content to students' attendance trends regarding training programs, teaching principles and methods used in lessons, measurement and evaluation approaches, etc. Examining the relationship between student absenteeism trends and conditions
- Evaluating the effectiveness of applications developed to increase the attendance of the students using the ATS
- Structural equation modeling and hierarchical linear trend of absenteeism associated with college students using advanced analysis techniques developed in the development of theoretical models and testing of these models